

Дзітлары і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

АБ МЕРАХ ПА ВЫКАНАННЮ ПРАГРАМЫ КПСС У ГАЛІНЕ ПАВЫШЭННЯ ДАБРАБЫТУ НАРОДА

ДАКЛАД ТАВАРЫША М. С. ХРУШЧОВА НА СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і Савет Міністраў СССР, сказаў тав. М. С. Хрушчоў, даручыў мне выступіць на гэтай сесіі Вярхоўнага Савета з дакладам аб мерах па выкананню Праграмы КПСС у галіне павышэння дабрабыту народа.

На разгляд сесіі ўносяцца прапановы: аб пенсіях і дапамогах калгаснікам і аб павышэнні заробатнай платы работнікаў асветы, аховы здароўя, жыллёва-камунальнай гаспадаркі і іншых галін народнай гаспадаркі і іншых галін народнай гаспадаркі, якія непасрэдна абслугоўваюць насельніцтва.

Сама пастаноўка гэтых жыццёвых пытанняў у вышэйшым органе дзяржаўнай улады сведчыць аб тым, што партыя паслядоўна і настойліва ажыццяўляе Праграму КПСС у галіне ўмацавання эканамічнай магутнасці нашай сацыялістычнай Радзімы, павелічэння яе нацыянальнага багацця, павышэння дабрабыту народа.

Наша партыя і ўрад лічаць сваім свяшчэнным абавязкам выконваць вялікі ленынскі завет: усмерна развіваць сацыялістычную эканоміку і на яе аснове павышаць жыццёвы ўзровень і культуру працоўных.

У дакладзе характарызуецца паступаючы ход выканання важнейшых задач, намечаных партыйнай праграмай у галіне эканамічнага будаўніцтва і ўздыму матэрыяльнага дабрабыту народа.

У сацыялістычным грамадстве, адзначае тав. М. С. Хрушчоў, развіццё прамысловасці, уздыму сельскай гаспадаркі, навукова-тэхнічнай прагрэсу, жыллёва-бытавое будаўніцтва, развіццё культуры — усё накіравана на тое, каб зрабіць жыццё чалавека забеспечаным, стварыць умовы для росквіту ўсіх яго творчых сіл і здольнасцей.

Праўда, знаходзяцца людзі, якія называюць сабе марксістамі, якія лічаць палітычным грамадстве «абуржываннем». Проста дзіва, як можна дадумацца да падобных сівяржэнняў. Для сапраўднага марксіста такая «мурдасць» незразумелая. У буржуазным грамадстве вытворчасць абслугоўваецца для атрымання прыбытку і ўзабачання невялікай групы эксплуатаўтараў. Зусім іншая справа пры сацыялізме. Сацыялістычная вытворчасць ставіць сваёй мэтай рост дабрабыту ўсяго народа.

У дакладзе прыводзяцца яркія лічбы, якія наківаюць, як многа зроблена ў краіне, і асабліва за апошнія гады, для паліпшэння жыцця народа. Гаворка ідзе пра велізарнае павелічэнне грамадскіх фондаў спажывання, росте спажывання тавараў, у тым ліку і харчовых, пра вялікі размах жыллёвага будаўніцтва, пра павышэнне ўзроўню культуры і адукаванасці савецкага народа.

Цяпер, гаворыць тав. М. С. Хрушчоў, Савецкі ўрад намераны

ажыццявіць рад дадатковых мер па далейшаму павышэнню матэрыяльнага дабрабыту народа.

Прадстаўлены на разгляд гэтай сесіі праект Закона аб пенсіях і дапамогах прадузледжвае карэннае паліпшэнне справы сацыяльнага забеспячэння калгаснікаў. Гаворка ідзе аб узаконеным праве калгасніка на пенсію на старасці, па хворобе, пры страце карміліца, а таксама на розныя дапамогі.

Праект Закона мае на ўвазе стварэнне саюзнага фонду сацыяльнага забеспячэння калгаснікаў за кошт адлічэнняў калгасаў і штотарговых асцягаванняў па дзяржаўным бюджэце.

Па дадзеным Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення, колькасць калгаснікаў, якія будуць мець права на пенсію, складе каля 6,5 мільёна чалавек. Расходы на выплату пенсій і дапамог, па арыенціраваных разліках, вызначаюцца прыкладна ў 1,3—1,4 мільярда рублёў у год. Для пакрыцця гэтых расходаў калгасы будуць адлічваць штогод прыкладна тры-чатыры працэнты ад сваіх даходаў, што складе ў 1965 годзе каля 800 мільёнаў рублёў.

Пенсіі і дапамогі калгаснікам прадузледжваюцца ўвесці з 1 студзеня 1965 года. Для стварэння неабходнага рэзерву сродкаў намечаныя правесці ў 1964 годзе адлічэнне з даходаў калгасаў у памеры двух працэнтаў, што складе прыкладна 350 мільёнаў рублёў. Значная частка сродкаў на пенсіі і дапамогі калгаснікам будзе выдзелена з Дзяржаўнага бюджэту.

Сістэму пенсійнага забеспячэння калгаснікаў нам трэба звязваць са ступенню эканамічнага развіцця калгасаў, узроўню іх вытворчасці, працоўным укладам калгаснікаў у развіццё і ўмацаванне грамадскай гаспадаркі, а таксама ўкладам калгаса ў агульнасаюзна фонд пенсійнага забеспячэння.

Трэба прама і шчыра сказаць усім калгаснікам, працягвае дакладчык, што пенсійнае палітыка Савецкай дзяржавы будзе накіравана на тое, каб і ў старасці захаваць тых, хто лепш працуе. Няхай кожны чалавек ведае, што калі ён добра працуе сёння, дык ён лепш будзе забеспячаны і ў старасці. Такі падыход да справы адпавядае Інтэрасам калгаснікаў, Інтэрасам усёго савецкага грамадства.

Іншы асноўны палажэнні праекта Закона? Прадузледжваюцца ўвядзенне пенсійнага забеспячэння калгаснікаў па старасці, інваліднасці, дзецям, якія страцілі карміліца, а таксама дапамог жанчынам-калгасніцам па цяжарнасці і родах.

Пенсіі калгаснікам па старасці маюцца на ўвазе ўстанавіць: мужчынам, якія дасягнулі 65 гадоў, пры стацыя работы не менш 25 гадоў, жанчынам — ад 60 гадоў, пры стацыя работы не менш 20 гадоў.

У працоўны стаж залічваецца праца ў іншых галінах народнай гаспадаркі і службы ў Савецкай Арміі.

Памер пенсій па старасці прапануецца ўстанавіць у залежнасці ад заробку, а імяна: 50 працэнтаў з заробку да 50 рублёў у месяц, а з астатняй часткі заробку — 25 працэнтаў. Такім чынам, калгасніку, які атрымлівае за сваю працу, напрыклад, 50 рублёў у месяц, пенсія будзе назначацца ў памеры 25 рублёў, таму, хто атрымлівае 70 рублёў — пенсія 30 рублёў, калгаснікам, якія маюць заробак 30 рублёў, пенсія будзе назначана ў памеры 15 рублёў.

Вось тут, таварышы, узровень развіцця гаспадаркі і адпаведна на пенсійным забеспячэнні калгаснікаў. У калгасе, дзе вышэйшы ўзровень вытворчасці прадукцыі, а значыць і вышэй заробкі калгаснікаў і адлічэнні ў пенсійны фонд, будучы і больш высокія пенсіі.

Мінімальная пенсія па старасці ўстанавіцца 12 рублёў у месяц. Максімальны памер пенсій намячаецца ў межах, якія ўстаноўлены для работчыкаў саўгасаў, гэта значыць, 102 рублі ў месяц.

Праектам Закона прадузледжваюцца захаванне тых калгаснікаў, якія пасля назначэння пенсій не пакідаюць працы ў калгасе. Калі калгаснік пасля назначэння яму пенсіі будзе працягваць працу, то незалежна ад памеру атрымліваемага заробку, яму будзе выплачваюцца ўстаноўленыя пенсіі. Пры гэтым, калі пасля назначэння пенсіі калгаснік будзе мець больш высокі заробак на працягу двух гадоў, то пенсія можа быць павышана адпаведна гэтай заробку. Гэта будзе стымуляваць актыўны ўдзел калгаснікаў у грамадскай вытворчасці, клікаць іх да больш прадукцыйнай працы.

Калгаснікам, якія не пагадзяцца адносіцца да работы ў грамадскай гаспадарцы, па прадастаўленню праўлення калгаса ці агульнага схода, пенсіі будуць назначацца ў пажытым памеры або наогул не будучы назначаны.

Пенсіі калгаснікам маюцца на ўвазе налічыць з сярэднемесячнага фактычнага заробку ў калгасе за любыя пяць гадоў узарар за апошні пяцігадовы перыяд зваротна за пенсію.

Пенсіі па інваліднасці прапануецца ўстанавіць інвалідам першай і другой групы. Калі інваліднасць наступіла ў выніку цяжкага на працы або прафесіянальнага захворвання, маюцца на ўвазе пенсіі назначаць незалежна ад стацыя работы. У тым выпадку, калі інваліднасць звязана з агульным захворваннем, для атрымання пенсіі патрабуецца стацыя работы ад аднаго года да 20 год, у залежнасці ад ўзросту калгасніка, гэта значыць, гэтак жа сама, як і ўстаноўлена законам аб дзяржаўных пенсіях для работчыкаў і служачых.

Пры аднолькавым узросце жан-

чынам-калгаснікам пенсіі па інваліднасці прадузледжваюцца назначаць пры меншым стацыя работы ў параўнанні з мужчынамі. Напрыклад, для ўстанавлення пенсіі па інваліднасці жанчыне ва ўзросце 53 гадоў патрабуецца 13 гадоў працоўнага стацыя, а мужчыну ў гэтым узросце — 16 гадоў.

Памер пенсій па інваліднасці мэтазгодна налічыць з фактычнага заробку калгасніка гэтак жа сама, як і пенсіі па старасці. Інвалідам I групы прапануецца ўстанавіць той жа памер пенсіі, што і пенсіям нераным па старасці, а інвалідам II групы — пэнальці ніжэй.

Пенсіі з выпадку страты карміліца прапануецца назначаць дзецям памёршых членаў калгаса, якія былі на яго ўтрыманні, калі яны не дасягнулі 16 гадоў (дзціны — 18 гадоў), або з'яўляюцца інвалідамі I і II груп з дзіцтва. Памер пенсій з выпадку страты карміліца ўстанавіцца ў залежнасці ад заробку карміліца і ад колькасці дзяцей.

Законам уводзяцца дапамогі жанчынам-калгасніцам па цяжарнасці і родах. Ім прадастаўляецца аплачваемы водпуск на 56 календарных дзён да родаў і 56 календарных дзён пасля родаў. Пры гэтым дапамога будзе выплачваюцца па ўмовах і нормах, якія дзейнічаюць для жанчын-работніц і служачых.

Устанавіць пенсіі членам калгасаў і іх дзецям, а таксама дапамог жанчынам-калгасніцам, гаворыць тав. М. С. Хрушчоў, мэтазгодна даручыць камісіям па назначэнню пенсій пры выкананні раённых, гарадскіх Саветаў доўгатаў працоўных па прадастаўленых праўленняў калгасаў. Выплата пенсій і дапамог маюцца на ўвазе ўскласці на органы сацыяльнага забеспячэння.

Дакладчык паведамляе, што ўрадам прымаюцца меры па ўпарадкаванні пенсійнага забеспячэння механізатараў і спецыялістаў, якія працуюць у калгасе.

ЦК КПСС, Савет Міністраў СССР і ВЦСПС, гаворыць тав. М. С. Хрушчоў, разгледзіць становішча з аплатай працы работнікаў сферы абслугоўвання і ўносіць прапановы аб павышэнні заробатнай платы работнікаў асветы, аховы здароўя, жыллёва-камунальнай гаспадаркі, гандлю, грамадскага харчавання і іншых галін народнай гаспадаркі, якія звязаны з абслугоўваннем насельніцтва. На новыя ўмовы аплаты працы прадузледжваюцца перавесці больш 18 мільёнаў чалавек.

У праекце Закона намячаецца павышэнне заробатную плату работнікаў асветы ў сярэднім на 25 працэнтаў, а для асобных катэгорыя работнікаў, напрыклад, выхавальцаў дашкольных устаноў — у сярэднім амаль на 40 працэнтаў.

Заробатная плата работнікаў аховы здароўя, сацыяльнага забеспячэння, фізкультуры і спорту

ўзрасце ў сярэднім на 23 працэнта; работнікаў гандлю — у сярэднім на 15 працэнтаў; грамадскага харчавання — у сярэднім на 25 працэнтаў; работнікаў жыллёва-камунальнай гаспадаркі і бытавога абслугоўвання — у сярэднім на 15 працэнтаў.

Цэнтральны Камітэт КПСС, Савет Міністраў СССР прызналі неабходным павысіць таксама заробатную плату работнікаў дзяржаўнага апарату на месцах.

Акрамя таго, будзе павышана на месцах заробатная плата работнікаў пракуратуры і судовых органаў, плавных і статыстычных работнікаў, ашчадных кас, дзяржаўнага страхавання, матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння, збыту, сістэмы нарыхтовак і некаторых іншых арганізацый.

Меры, якія прапярэмаюцца па павышэнню заробатнай платы, гаворыць тав. М. С. Хрушчоў, гэта толькі першыя крокі. Каб здзейсніць новыя, лічыць больш сур'ёзныя крокі па павышэнню дабрабыту народа, мы наменшлі шляхі, якія садзейнічаюць больш хуткаму будаўніцтву матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма, больш эфектыўнаму выязненню гаспадаркі і хуткім тэмпам развіцця нашай эканомікі, паскарэнню вытворчасці ў дастатку прадуктаў харчавання, адзення, абутку і іншых тавараў шырокага ўжытку. Гэтыя шляхі былі наменшаны на снежаньскім (1963 г.) і лютаўскім (1964 г.) пленумах ЦК КПСС.

Хімізаванне народнай гаспадаркі і інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі запатрабуюць вялікіх капітальных укладанняў, але правядзенне іх у жыццё паскорыць будаўніцтва матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма і створыць умовы для больш хуткага павышэння дабрабыту народа. Тым самым будзе забеспячана таварнымі рэсурсамі ўзрастаючая пакупная здольнасць насельніцтва, можа будзе зніжць цэны на тавары, якія выпускаюцца лёгкай прамысловасцю.

Камуністычная партыя, савецкі народ, гаворыць у заключэнне тав. М. С. Хрушчоў, змагаюцца за стварэнне багацця матэрыяльных і духоўных дабраў у нашай краіне. І мы цвёрда верым, што створым яго, у нас будзе камуністычнае багацце. Але яго будзе дасягнута толькі на аснове вышэйшай прадукцыйнасці працы. Гэта і ёсць той ключ, якім мы ачымнім дзверы ў камуністычнае грамадства. Камунізм можна набуваць працай, працай і толькі працай мільянаў і мільянаў работчыкаў, калгаснікаў, інжынера-тэхнічных работнікаў, вучоных, дзяціўчых народнай асветы і аховы здароўя, культуры, усіх работнікаў фізічнай і разумай працы.

Які, вялікі даклад таварыша М. С. Хрушчоў, які быў выслуханы з вялікай увагай, неаднаразова перапынуўся бурнымі апладысмантамі прысутных.

ТАСС.

кі, якія непасрэдна абслугоўваюць насельніцтва.

2. Аб зацвярджэнні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

У 11 гады ў Вялікім Крамлёўскім Палацы пачалося сумеснае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета СССР.

3. Докладам па першаму пытанню парадку дня сесіі — аб мерах па выкананню Праграмы КПСС у галіне павышэння дабрабыту народа — выступіў Першы сакратар ЦК КПСС, Старшыня Савета Міністраў СССР дэпутат М. С. Хрушчоў.

АД ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з глыбокім жалем паведамляе партыі і усім працоўным Савецкага Саюза, што ўвечары 11 ліпеня на борце цопахода «Літва», які следаваў з Францыі ў Савецкі Саюз, раптоўна памёр выдатны дзеяч французскага і міжнароднага рабочага і камуністычнага руху, палыміны рэвалюцыянер, верны друг Савецкага Саюза, старшыня Французскай камуністычнай партыі таварыш Марыс Тарэз.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА.

ДНІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ У РСФСР

АД СМАЛЕНСКА ДА КРАСНАЯРСКА

Дэлегацыя беларускіх пісьменнікаў, якая прымае ўдзел у Днях Беларускай літаратуры ў Расійскай Федэрацыі, працягвае знаёмства з Сібірам. Развітаўшыся 8 ліпеня са сталіцай Тувы горадам Кызылам, беларускі і рускія літаратары на аўтамашынах перасеклі Заходнія Саваны па выскерганым Усінскім тракце. Першы прыпынку — у сяле Шушанскім. Тут госці наведалі Дом-музей Уладзіміра Ільіча Леніна. Пасля агляду ленынскіх місцян яны сустрэліся на літаратурных вечарках з жыгарамі Шушанскага і рабочымі сяўгасца імя Ул. І. Леніна.

Цёпла па-братску сустрэкаў дэлегацыю беларускіх пісьменнікаў Кірасьярск. Тут, у Доме культуры імя Ул. Ул. Маякоўскага, 10 ліпеня адбыўся вялікі творчы вечар. Беларускія гэсцей вітвалі першы сакратар прамысловага райкома партыі В. Гаўрылаў-Падольскі. Аб развіцці беларускай літаратуры гаварыў Патрыс Броўка. На вечары выступіў таксама Максім Танк, Павел Кавалёў, Янка Скрыган і інш. Рускі пазт Леў Ашанін працягваў асвету, прысвечаныя беларускім сабрам.

Наперадзе ў пасланцоў Беларусі — вялікі шлях па неабязжыных прасторах Кірасьярскага краю.

А 12 ліпеня старожыты Смаленск сустрэкаў другую групу беларускіх пісьменнікаў — Пятра Глебу, Івана Грамовіча, Сяргея Грахоўскага, Максіма Луканіна, Аляксея Пісіна, Адама Русака і Тараса Хадкевіча. Наш карэспандэнт звярнуўся па тэлефоне да сваіх калег са смаленскай газеты «Рабочий путь» з просьбай раскажаць аб сустрэцы нашых літаратараў у Смаленску. Яны паведамілі: — Цёпла, сапраўды братэрскай была сустрэча ча вказале. Заслужаная артыстка РСФСР Вялічкіна на Пальвінскага вітала гэсцей па

Учора, 13 ліпеня, беларускі і рускія пісьменнікі выехалі ў раённыя вобласці. Яны лавяваюць у калгасніку, наведваюць сямю першага камсанаўта Юрыя Гагарына ў Жыцку, будуць прысутнічаць на ўрачыстым сходзе моладзі Смаленска, прысвечаным 40-годдзю Ленынскага кавесаміла.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР АБ ПРЫСВАДЭННІ НАРОДНОМУ МАСТАКА СССР КАНЕНКАВУ С. Ц. ЗВАННЯ ГЕРОЯ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ ПРАЦЫ

За выдатныя заслугі ў галіне савецкага вывучэння мастацтва і ў сувязі з дзесяцігоддзем з дня нараджэння прысвоіць народнаму мастаку СССР Каненкаву Сяргею Цімафейчыну званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем яму ордэна Леніна і залатога медала «Серп і Молат».

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. БРЭЖНЕЎ. Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ГЕАРГАДЗЕ. Мясца Кіраўль, 10 ліпеня 1964 г.

Іван Гарзлаў, электразваршчык, ваяк камуністаў свайго ўкладу.

Але вось прыйшлі будаўнікі, і цішыня, як спяваецца ў песні, за курганы пайшла. Да водару луку, духмянасці палеткаў дамашаўся новы, назвыкты тут пах, з якім прыйшло адчуванне горада, яго блізкасці. Сёння тут ужо не сціхва заклапочаны грунт, гул машын і механізмаў.

Што будзе тут — ужо вядома кожнаму мясцоваму жыхару. Кожная навіна з будоўлі хутка распаўсюджаецца па наваколло добрай і радаснай пагаласкай. І недарма радуецца хлеларобы — іх чакаюць ней-

ЗАВОД БУДЗЕ!

Зусім нядаўна тут была пустыня — аднастайная, нецікавая мясціна.

Будуюцца адрозу некалькі карпусоў. З кожным днём усё больш выразнымі робяцца іх абрысы.

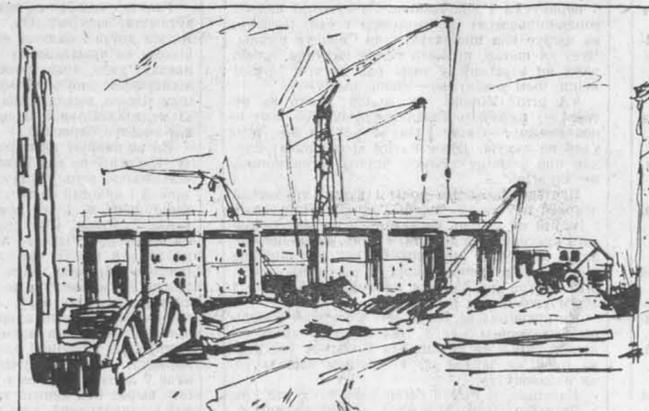
Вось склад калчадану. Асюль пачнецца шлях мінералу, солі якога пасля раду складаных хімічных рэакцый уводзіць у састаў мінеральных угнаенняў. Усё вышэй узнімаюцца сцены прамынога аддзялення цырка сернай кіслаты — завод сам будзе вырабляць кіслату. Амаль ужо заканчваецца будаўніцтва хімічнай лабараторыі — сэрца будучага завода. З дэпазітам навішкага абсталявання, прыбораў тут будучы вызна-

чаць каштоўнасць угнаенняў, рабіць аналізы іх саставу, якасці.

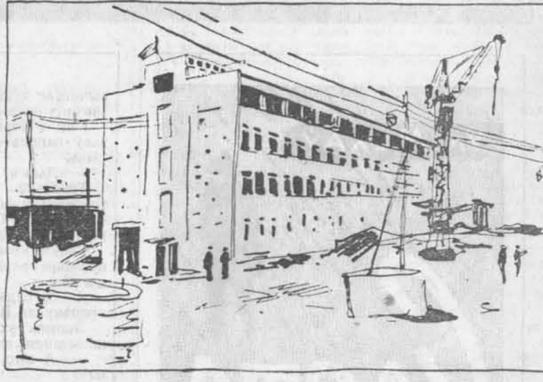
Размах будаўніцтва вялікі. І каб ішло яно рытмічна, каб не зрываўся графік пунот аб'ектаў, пры заводзе ствараюцца рамонтна-механічны цэх, які будзе абслугоўваць патрэбы будаўніцтва.

Гаспадарчы падыход, вялікая заклапочанасць адчуваецца ва ўсім. Будоўля — вялікі экзамен як для праекціроўшчыкаў завода, так і для тых, каму даручана ўвасобіць іх чарджы ў магутны арганізм завода найвышэй канструкцыі.

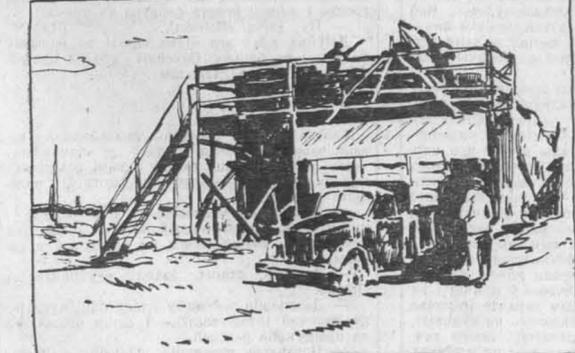
Людзі... Дзіўна, але іх нібыта і цяжка заўважыць адрозу. Можна таму, што кожны з іх — на сваім месцы, што многое тут робяць машыны, падначаленыя іх розуму.

Прамыное аддзяленне цырка сернай кіслаты. Асюль будзе ісці гатовая прадукцыя.

Сэрца будучага завода — хімічная лабараторыя.

Рыхтуюць і разліваюць бетон.

Успываюць у вышнім агенчыні электразваркі. Ідзе мантаж канструкцыі. Электразваршчыкі ў сваіх засцэрагальных кэпках — нібы касманэўты ў скафандрах... — Іван Гарзлаў, — прыўнімаючы свой шлем, прыязна усміхаецца адзін з іх і падае руку. Адкрыты валыя твар. І яшчэ — упэўненасць майстра-овеліра. Гутарыш з ім і міжволі пачынаеш разумець, чаму менавіта яго камуністы будаўнічага ўчастка выбралі сваім ваяком.

Александр Бурчок... Ён нядаўна вярнуўся з арміі. За кароткі час паспеў стаць кваліфікаваным электразваршчыкам. Сюды, на Гомельскі суперфасфатны, прыехаў з Дняпра.

На будоўлю прыехалі спецыялісты з многіх гарадоў. Тут полечы з беларусамі працоўцы рускі і ўкраінцы. Штодзённым агульным клопат з'яноўвае людзей, маюць братнюю дружбу.

Завод будзе! Неўзабаве палі атрымаюць каштоўныя ўгнаенні і шчодро адпаліцаюць ураджэам. Р. ДУБЯЛІР, студэнт Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

Александр Бурчок, адзін з радавых будоўлі.

ПЕРАКЛАДЗЕНА КОЛАСАМ

Якуб Колас — пісьменнік з надзвычайна шырокім творчым даследаваннем...

пераклады з Рабіндраната Тагора («Шану» ён: Міла, ну, глянь, хой разкі глянцкі)...

Па-другое, невядома, якімі меркаваннямі кіраваліся ўкладальнікі (Ул. Ларчанка і А. Харкевіч)...

Вітаючы з'яўленне коласавых перакладаў, хочацца спыніцца на тым, што магчыма, не раз перакладзіць і чытаць...

Па-першае, у книгу чамусці не ўвайшлі пераклады вершаў М. Рылскага «Музей Леніна ў Пароіне»...

Прыгожай Грузі даліны Красой жывою расцвілі. Далей, Нарачоната царыцы Тамары забілі ў гарах грабеннікі. Яго конь

Храпе і коса з круч крутых Глядзіць на пырсні хвалы сыхаў — і страшны шлях той узбараняў.

У часопісным варыянце радок быў раслабленым, алітарацыя мала адчувалася:

Храпе і коса з крутых скал Глядзіць на пырсні хвалу вал. І страшны шлях той узбараняў.

Пераклад усіх змен, унесеных рукою Коласа ў пераклад, заняў бы імгнот месаца. Таму мы назавём толькі нумары радкоў пазмы, якія чым-небудзь адрозніваюцца ад выпраўленых адпаведных мясцін у выданні пазмы 1950 года: 60—64, 72, 95, 117, 141, 149, 189—191, 202, 207—216, 265, 276, 287, 294, 317, 336, 379.

Усе гэтыя выпраўненні датычаць глагольным чынам пошукі больш дакладнага слова, адточы рытмічнага малюнка, інструментальнай вершы і даюць падставу лічыць кніжную публікацыю перакладу пазмы самай дакладнай.

Недаравальна тамсама, што дапушчаны грубыя апіскі пры перадруку ранейшых публікацый.

У той жа пазме «Дэман» «бяс-плотны зрок» чамусці ператварыўся ў «бяслодны» (радок 317), сказ «няма ў прышлым ім жадання» зусім змяніў свой сэнс: «няма ў прошлым ім жадання» (радок 336). Такіх апрахаў яшчэ больш у перакладзе пушкінскай «Палтавы». Вось некаторыя з іх:

Чакаў на Карла неадрыглава Іх легендарнасці задрод...

гаворыць Пушкін пра Украінскіх здраднікаў. Адна толькі апіска: не «чакаў», а «качаў». — І сэнсу радкоў не разабраць. (Песня першая, радкі 182—183).

«Ціпер бы грымнуць нам вайноў на невідзіную Маскву». — Песня ў душы каварны план с паратыстыка-мастацтваў. Але гэтыя іх імкненні няжка зразумець, бо ў перакладзе раптам стала: «Ціпер бы грымнуць над вайноў...» (песня першая, радок 198).

Хто не памятае папулярнага пушкінскага апісання летняй украінскай ночы! Словаў «своей дрэмцы» прэзозомч не можае «воздух» Коласа пераклаў:

Паветра вее сонных воч Раскрыць не хоца.

Чаму не хораша! Аднак увесь малюнак зноў жа псе апіска: «паветра вее сонных воч...» (Песня другая, радок 303).

Везумоўна, усё гэтыя апрахі дадэна не ўпрыгожваюць такое пажважнае выданне спадчыны Якуба Коласа якім з'яўляецца дванаціціціотны збор яго твораў.

В. РАГОЙША, аспірант БДУ імя Ул. І. Леніна.

С. ГАРАЧАУ. «Студэнты-медыкі». (3 дыпломных работ выпускнікоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута).

ЧУЖЫМІ СТРАЛАМІ

Гэтая невядомая кніжачка забяспечана такой жа невялікай анатацыяй: «У сваіх байках Міхал Стручын вядзе прыцэльны агонь на тых, хто пераждкае нам жыццё і працавае, высьмейвае бюракратыю, мяшчан, падхалмаў, гультай».

Цінава. Пачытаць такую кніжку, відаць, варта, тым больш, калі ўлічыць, што добрыя байкі вядома з-пад пера пераў і апаіні час чамусці даволі рэдка. Аднак...

Першая байка М. Стручына пачынаецца так: Свіньня, Петух да Гусь с Котом Рэшылі жыць разам...

Ці не падобна гэта на крылоўскае: Прозаніца-Мартышка. Сосед. Крова. Да касопальна Мішка...?

Чытаець далей і пераконваецца, што амаль усё сюжэты, тамы, характары, вобразы, словы, асобныя радкі М. Стручына ўзяў напранат у вялікага рускага байкапісца. Паказальна ў гэтых адносінах з'яўляецца сам пералік персанажаў яго байк: Варона і Ліса, Асёл і Салавей, Воўк і Журавель і г. д. Праўда, у М. Стручына Салавей сустракае не Моська, а бурлівая блыха, замест Асла спеў Салаўя крытыкуе Варона.

Собрав в саду знакомых и друзей. Влескую свою трелью Соловей... Чудесно! Замечательно! Прекрасно! — Воскликнули крылатые птицы единогласно.

М. Стручын. «Агонь на глушцы». Ваіні. На рускай мове. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Мінск, 1963.

Выдавецтва «Беларусь». Алякс. Асіпенка. Абыццый кут. Аповесць. Мастак Б. Забор'ў. Тыраж 5 500 экз., стар. 268. Цана 36 кап.

Антон Бялевіч. Высокі поўдзень. Вершы. Мастак І. Капелян. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 216. Цана 42 кап.

Мікола Рагітнік. Была весна... Апавяданні. Мастак А. Карчагін. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 224. Цана 35 кап.

Э. Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

Юрый Лакербай. На язве промня. Вершы. На рускай мове. Мастак Э. Гусейніў. Тыраж 2 500 экз., стар. 76. Цана 10 кап.

Ляўкоў. У нетрах зямлі Беларускай. Для сярэдняй і старэйшага ўзросту. Мастак А. Салькоў. Тыраж 15 тыс. экз., стар. 124. Цана 16 кап.

ПЕСНЮ УЗЯЎШЫ З САБОЮ

Дзяржаўны народны хор БССР у чэрвені два тыдні выступіў з канцэртамі ў Польскай Народнай Рэспубліцы. Ніжэй мы друкуем артыкул мастацкага кіраўніка гэтага калектыву Г. Цітовіча, які дзеліцца сваімі ўражаннямі аб гастрольнай паездцы.

Заходні Буг застаўся ззаду. Цяжкі імгнот на Люблінскай раўніне наўздагон ранішнім сонечным праменям. Ландшафт амаль не адрозніваецца ад нашага брэскака: патанула ў зелянінах сёлы і пасёлкі, налі, якія абцяюць добры ўраджай; та і пералескі вабачь свежай прахалодаю.

Чым бліжэй да Варшавы, тым часцей сустракаюцца дымыныя коміны фабрык і заводаў. А хутка і яна, адраджаная з поспеху сталіца новай Польшчы, бліснула нам здалёк скрываючы ў бланкіце неба залатым шліфам Палаца культуры і навуцы. Кароткі прыпынак у Варшаве (сёння мы тут толькі прасядзім), і цяжкі зноў заміроўваецца на захад. За вокнамі вагонаў прабягаць гарады Варшаўскай прамысловай акругі: Блоне, Сахануў, вядомы непаўторнай прыгажосцю народнага ўбрання Любч.

Даліна ракі Вазуры. Як усё нагадвае наш палескі пейзаж. І, нарэшце, — Познань. Тут пачынае адбывацца наш першы канцэрт. Прыехаўшы ў гэты горад за два дні да пачатку гастролі, мы спачатку адчуваўлі сябе больш турыстамі, чым гастралёрамі.

На пероне нас сустракае вялікая група людзей. Шчыры ўсміх, моцная пошкі рук, сяброўскія словы прывітання і шмат-шмат кветак. Новае ўражанне прынес нам наступны дзень пасля прыезду ў Познань. Мы наведалі традыцыйны Міжнародны познанскі кірмаш, пазнаёмліліся з горадам і яго памятнымі мясцінамі.

20 чэрвеня на Познанскім стадыёне, спецыяльна абсталяваным для канцэрта, адбылася першая сустрэча Дзяржаўнага народнага хору Беларускай ССР з польскім гледачом. Не звязаныя на пахмурнае надвор'е, на гэты канцэрт прыйшоў дзесяць тысяч познанцаў. Ужо з нашай прывітальнай песні, якая нечакана для слухачоў у канцы перайшла з беларускай на польскую мову, заваяваў творчы кантакт з перапоўненымі трыбунамі стадыёна.

У наступныя дні калектыву народнага хору выязджаў з канцэртаў у старажытны горад Гнезна, адкуль бярэ свае выток тысячгадовая гісторыя польскай дзяржавы; у цэнтры польскай фарфаровай прамысловасці — горад Ходзеж. Тут цікавасць да выступленняў беларускага калектыву дасягнула сваёй кульмінацыі: шэсць тысяч гледачоў (з 13-тысячнага насельніцтва горада) аталдыравалі нашымі песнямі і танцамі на Ходзежскім стадыёне.

Неўзабаве ў польскім друку п'яліся першыя рэвізіі на нашы выступленні. Яны былі вельмі пахвальнымі. Вось што пісалася ў «Глозе велькапольскай»:

«...Валкія музычныя калектывы карыстаюцца ў нас нязменным поспехам. Аднак учора ён (поспех) пераўзышоў самыя смелыя прадбачэнні арганізатараў... Беларускае харысты і танцоры пакарылі сэрцы нашай публікі. Асабліва спадабаліся спецыфічныя беларускія напеўны і інсцэніраваныя песні, у

якіх спяванне і танец звязаны з дапамогаю тэатральнага дзеяння. На канне традыцыйнай формы песні, удасканаленай стагоддзямі, тут стваралася новая звышзвычайная музычная творы, звязаная з новай праблемаўтыкай савецкай вясці... Імяна гэты фальклічны і драматызаваныя формы выканання надвоўва калектыву нашых гасцей іх уласны непаўторны стыль».

А ў «Газете Познаньскай» чытаем: «...Малюўчы аглед фалькліру братняй Беларускай Савецкай Рэспублікі абудзіў сапраўды энтузіязм. Розныя па настроі песні: то сур'яна лярчыныя, то задорна жартуныя; добра аладжаны і спетыя галасы, якія суправаджаліся народнымі інструментамі, узната гарэваліся працяглым апладысмантамі. Беларускае харыстаў прымуслі бісравіць выкананую на польскай мове «Зялёнку», а потым мужчынскі танец «У нас сёння выхадны». Даўно ўжо Гнезна не бачыла такога захапляючага відывішча».

Пасля паспяховага канцэрта ў Зялёнай Гуры — адным з вядомых цэнтраў Заходняй Польшчы, мы накіраваліся ў Варшаву, дзе калектыву меўся выступаць на лепшай сцэне польскай сталіцы, у зале кангрэсаў Палаца культуры і навуцы. Нам была ўжо знаёма гэтая сцэна. У 1955 годзе на ёй мы дэманстравалі мастацтва беларускага народа перад прадстаўнікамі мадэрскага дэлегацыі розных кра-

ін, якія прымаўлі ўдзел у V Сусветным фестывалі. І вось 25 чэрвеня гэтую цудоўную залу заўваўлі працоўныя Варшавы, Ранняю, у дзень канцэрта, Міністэрства культуры і мастацтва Польскай Народнай Рэспублікі арганізавала прэс-канферэнцыю, на якой мы сустракліся з карэспандэнтамі сталічнага друку, радыё і тэлебачання. А ўвечары — сустрача з тэмперamentным варшаўскім гледачом. Супраць нашага жадання бісравілася многія нумары праграмы (часта «бісроркі») зніжаюць тэмні канцэрта, а мужчынскі танец па настойным патрабаванням варшавян выконваўся тры разы. На канцэрт прысутнічалі міністр культуры і мастацтва ПНР Т. Галдзіньскі і пасол СССР у Польшчы А. Арыстаў. Пасля канцэрта тав. А. Арыстаў павітаваў беларускіх харыстаў з поспехам і жахаду калектыву далейшай дзейнасці. У газэце «Трыбуна людю» — органы ЦК ПАРП п'яліся вельмі цёплыя водгук аб гэтым выступленні. У прыватнасці, у рэцэнзіі гаворыцца:

«...З багатай праграмы канцэрта цяжка вылучыць нумары менш абольш удалы. Узровень калектыву высокі і стабільны. Работа над дакладнасцю як у вакале, так і ў харэаграфіі, даведзена да дасканаласці. Асабліва «бравы» сабралі беларускі танец «Лявоніха». «Дзёвочы лярчыны карагод», вавальна-харэаграфічная карцінка «Вечарынка», жартоўная народная песня «На пушчаферме», і вядома, усе нумары мужчынскай танцавальнай групы, якія патрабуюць часам выключнага спрыту і трываласці. Вельмі добра прагучаў выкананы на цымбалах Палаца Афінскага. Але сапраўды энтузіязм выклікалі ў варшаўскага гледача дзве польскія народныя песні: «За гарамі — за лясамі» і мазоўшанская «Кункувачка».

А наш калектыву тым часам працяваў сваё турне па Народнай Польшчы. Пасля канцэрта ў Лодзі ў мясцовай газэце «Панарам» быў адзначан «...цкавы рэпертуар і не менш цікавае інтэрпрэтарскае майстэрства» Народнага хору.

А мы ўжо выступалі ў Беластоку. Вліты на ўсе тры канцэрты былі распраданыя залюга да нашага прыезду. У глядзельнай зале прысутнічала шмат беларусаў не толькі беластоцкіх, але і тых, што

Нядаўна ў Брэскай вобласці быў праведзены літаратурны конкурс сярод школьнікаў. У заключным туры конкурсу прыняло ўдзел 565 аўтараў. Масавасць і адна з характэрных рыс гэтага літаратурнага спаборніцтва. Прыёмна адзначыць і разнастайнасць жанраў; на конкурс былі прысланы вершы і байкі, нарысы і апавяданні, фельетоны і невялікія аповесці.

Некаторыя ўдзельнікі конкурсу парадвалі нас сваімі літаратурнымі праблемамі. Аднак многія вучнёўскія работы вельмі засмучалі. І не таму, што ў іх адсутнічалі мастацкія знаходкі і адкрыці. Проста — часта дэдукаваліся сустракацца з элементарнай непісьменнасцю, з вельмі нізкай культурнай мовы, з мастацкай непераробіваасцю.

Думаецца, што ў гэтых недахолах вынаваты і наступнікі — выкладчыкі мовы і літаратуры. Зразумела, наступнікі не пазі, не правяць, не крытык. Але навучыць вучню таму, як не трэба пісаць, указваць на ўзніны недахопы твора, параіць тую ці іншую тэм, перасярачы ад штемпля, пераймання і г. д. абавязаныя конны славецнік. Вось чаму, гаворачы аб конкурсе школнік і каў, нельга не напамінаць і аб зыстайчак культуры неаступніку.

Конкурс закончыўся. Значнае яго відэамае. Ён ахвату тысячы вучняў, падштурхнуў іх да творчасці, ажыўля пазнаклісную і гурткавую ра-

бату па літаратуры. Равазам з тым ён паказаў, што работу гэтую трэба значна палепшыць, звярнуўшы асабліваю ўвагу на развіццё пісьмовай мовы вучняў. Школа, вядома, не выхоўвае пазтат і пісьменнікаў, аднак кожны чалавек з сярэдняй адукацыяй павінен быць чалавекам пісьменным, чулым да літаратуры.

Нам думаецца, што было б зусім няблага наладзіць з пачатку годадэ літаратурнае радыё, дзе літаратурныя радзёі перадачы для школьнікаў у дзельна пісьменнікаў і журналістаў. Тэматыка такіх перадач мала быць, напрыклад, такой: «Аб культуры мовы», «Як правільна гаварыць» і г. д. Варта было б арганізаваць і радзёіўк пачынаючага аўтара, у якім можна было б расказаць школьнікам аб мове вершаў і апавяданняў, аб некаторых асаблівасцях і тейнах літаратурнай творчасці, разбіраць прысьлямаўны творы. Добра было б на жывым сідзі нарадаў наступніку навучыць вялікую гароўку аб рабоце школьнікаў літаратурна-творчых гурткою, аб развіцці ў вучняў правільнай і прыгожай мовы.

Усё гэта пажома вучням яшчэ больш палюбіць літаратуру — незалежна ад выхоўвальчых густу, паучаў, характараў.

М. ГЕЛЕР, Т. ЗВЯРОВІЧ, настаўнікі школы № 18 г. Брэста.

З НАШЕЙ ПОШТЫ ШТО ПАКАЗАЎ КОНКУРС

Нядаўна ў Брэскай вобласці быў праведзены літаратурны конкурс сярод школьнікаў. У заключным туры конкурсу прыняло ўдзел 565 аўтараў. Масавасць і адна з характэрных рыс гэтага літаратурнага спаборніцтва. Прыёмна адзначыць і разнастайнасць жанраў; на конкурс былі прысланы вершы і байкі, нарысы і апавяданні, фельетоны і невялікія аповесці.

Некаторыя ўдзельнікі конкурсу парадвалі нас сваімі літаратурнымі праблемамі. Аднак многія вучнёўскія работы вельмі засмучалі. І не таму, што ў іх адсутнічалі мастацкія знаходкі і адкрыці. Проста — часта дэдукаваліся сустракацца з элементарнай непісьменнасцю, з вельмі нізкай культурнай мовы, з мастацкай непераробіваасцю.

Думаецца, што ў гэтых недахолах вынаваты і наступнікі — выкладчыкі мовы і літаратуры. Зразумела, наступнікі не пазі, не правяць, не крытык. Але навучыць вучню таму, як не трэба пісаць, указваць на ўзніны недахопы твора, параіць тую ці іншую тэм, перасярачы ад штемпля, пераймання і г. д. абавязаныя конны славецнік. Вось чаму, гаворачы аб конкурсе школнік і каў, нельга не напамінаць і аб зыстайчак культуры неаступніку.

Конкурс закончыўся. Значнае яго відэамае. Ён ахвату тысячы вучняў, падштурхнуў іх да творчасці, ажыўля пазнаклісную і гурткавую ра-

бату па літаратуры. Равазам з тым ён паказаў, што работу гэтую трэба значна палепшыць, звярнуўшы асабліваю ўвагу на развіццё пісьмовай мовы вучняў. Школа, вядома, не выхоўвае пазтат і пісьменнікаў, аднак кожны чалавек з сярэдняй адукацыяй павінен быць чалавекам пісьменным, чулым да літаратуры.

Нам думаецца, што было б зусім няблага наладзіць з пачатку годадэ літаратурнае радыё, дзе літаратурныя радзёі перадачы для школьнікаў у дзельна пісьменнікаў і журналістаў. Тэматыка такіх перадач мала быць, напрыклад, такой: «Аб культуры мовы», «Як правільна гаварыць» і г. д. Варта было б арганізаваць і радзёіўк пачынаючага аўтара, у якім можна было б расказаць школьнікам аб мове вершаў і апавяданняў, аб некаторых асаблівасцях і тейнах літаратурнай творчасці, разбіраць прысьлямаўны творы. Добра было б на жывым сідзі нарадаў наступніку навучыць вялікую гароўку аб рабоце школьнікаў літаратурна-творчых гурткою, аб развіцці ў вучняў правільнай і прыгожай мовы.

Усё гэта пажома вучням яшчэ больш палюбіць літаратуру — незалежна ад выхоўвальчых густу, паучаў, характараў.

М. ГЕЛЕР, Т. ЗВЯРОВІЧ, настаўнікі школы № 18 г. Брэста.

З НАШЕЙ ПОШТЫ ШТО ПАКАЗАЎ КОНКУРС

Нядаўна ў Брэскай вобласці быў праведзены літаратурны конкурс сярод школьнікаў. У заключным туры конкурсу прыняло ўдзел 565 аўтараў. Масавасць і адна з характэрных рыс гэтага літаратурнага спаборніцтва. Прыёмна адзначыць і разнастайнасць жанраў; на конкурс былі прысланы вершы і байкі, нарысы і апавяданні, фельетоны і невялікія аповесці.

Некаторыя ўдзельнікі конкурсу парадвалі нас сваімі літаратурнымі праблемамі. Аднак многія вучнёўскія работы вельмі засмучалі. І не таму, што ў іх адсутнічалі мастацкія знаходкі і адкрыці. Проста — часта дэдукаваліся сустракацца з элементарнай непісьменнасцю, з вельмі нізкай культурнай мовы, з мастацкай непераробіваасцю.

Думаецца, што ў гэтых недахолах вынаваты і наступнікі — выкладчыкі мовы і літаратуры. Зразумела, наступнікі не пазі, не правяць, не крытык. Але навучыць вучню таму, як не трэба пісаць, указваць на ўзніны недахопы твора, параіць тую ці іншую тэм, перасярачы ад штемпля, пераймання і г. д. абавязаныя конны славецнік. Вось чаму, гаворачы аб конкурсе школнік і каў, нельга не напамінаць і аб зыстайчак культуры неаступніку.

Конкурс закончыўся. Значнае яго відэамае. Ён ахвату тысячы вучняў, падштурхнуў іх да творчасці, ажыўля пазнаклісную і гурткавую ра-

бату па літаратуры. Равазам з тым ён паказаў, што работу гэтую трэба значна палепшыць, звярнуўшы асабліваю ўвагу на развіццё пісьмовай мовы вучняў. Школа, вядома, не выхоўвае пазтат і пісьменнікаў, аднак кожны чалавек з сярэдняй адукацыяй павінен быць чалавекам пісьменным, чулым да літаратуры.

Нам думаецца, што было б зусім няблага наладзіць з пачатку годадэ літаратурнае радыё, дзе літаратурныя радзёі перадачы для школьнікаў у дзельна пісьменнікаў і журналістаў. Тэматыка такіх перадач мала быць, напрыклад, такой: «Аб культуры мовы», «Як правільна гаварыць» і г. д. Варта было б арганізаваць і радзёіўк пачынаючага аўтара, у якім можна было б расказаць школьнікам аб мове вершаў і апавяданняў, аб некаторых асаблівасцях і тейнах літаратурнай творчасці, разбіраць прысьлямаўны творы. Добра было б на жывым сідзі нарадаў наступніку навучыць вялікую гароўку аб рабоце школьнікаў літаратурна-творчых гурткою, аб развіцці ў вучняў правільнай і прыгожай мовы.

Усё гэта пажома вучням яшчэ больш палюбіць літаратуру — незалежна ад выхоўвальчых густу, паучаў, характараў.

М. ГЕЛЕР, Т. ЗВЯРОВІЧ, настаўнікі школы № 18 г. Брэста.

З НАШЕЙ ПОШТЫ ШТО ПАКАЗАЎ КОНКУРС

Нядаўна ў Брэскай вобласці быў праведзены літаратурны конкурс сярод школьнікаў. У заключным туры конкурсу прыняло ўдзел 565 аўтараў. Масавасць і адна з характэрных рыс гэтага літаратурнага спаборніцтва. Прыёмна адзначыць і разнастайнасць жанраў; на конкурс былі прысланы вершы і байкі, нарысы і апавяданні, фельетоны і невялікія аповесці.

Некаторыя ўдзельнікі конкурсу парадвалі нас сваімі літаратурнымі праблемамі. Аднак многія вучнёўскія работы вельмі засмучалі. І не таму, што ў іх адсутнічалі мастацкія знаходкі і адкрыці. Проста — часта дэдукаваліся сустракацца з элементарнай непісьменнасцю, з вельмі нізкай культурнай мовы, з маста

ФЛАРЭНЦЫЯ

Студзень месяц сьветлага года і прабыў у Італіі. Незабытае ўражанне зрабілі на мяне гарады і музеі, у якіх я пабыў. Гэтымі ўражаннямі я дзялюся ў сваіх нататках «Гід Італіі — сонца», якія ўводзяць у напісаную мной кнігу «Пра тое, што памятаецца».

Урываю «Фларэнцыя», які тут дручуецца, — невялікая частка апаздання пра Італію.

АУТАР.

Заір АЗГУР

мяне ўзнікла адчуванне грандыёзнасці. Увагу перш за ўсё прыцягвае пята скульптура — мадонна з дзіцем. Ад яе нібы падае святло на ўсю грабніцу. На руках у мадонны дзіця, мускулістае дзіця. Яно прагне прыпаля да грудзей маці, павярнуўшыся да гледзючы кучаравай патыліцы. Нейкая вельмі прага жыцця ў гэтай патыліцы, а ўсё яе цела абліцае быць дзіцём і моцным. Мікеланджэла вітае нараджэнне новага чалавеча ў гэтым мітуслівым і трывожным свеце. Усталява першы крык і першы рух дзіцяці, увагу і любоў да яго...

Маці... Мадонна Мікеланджэла — Італьянка. Ніхкіх сумненняў няма, гэта адна з прыгожых жанчын Апенінскага паўвострава.

Відаць, гэтая жанчына выкарміла не адно дзіця — Інакш, адкуль жа такая заклапочанасць на яе твары? Яна ведае, што дзіцяці на гэтым свеце чакаюць валькі і малыя клопаты, перашкоды, няшчасці. Ведае, што ёсць смерць, якая заўчасна забірае ў магілу малых людзей... Мадонна Мікеланджэла добра ведае гэты свет. Так я ўразіўся яе...

Мне здалася, што яна напавея журботнае калыханку. Болей, чым журботна. У мадонне адчуваецца трагедыя. Нібы яна працувала, аддавала цяжкі лёс дзіцяці...

Служачы капэлы Медзічы сказаў, што скульптар хацеў паказаць, нібы мадонна ведае, каму яна дала жыццё — гэта бог у яе на руках. Я не згодны з такой трактоўкай. Рэлігійны суб'ектыўнасць такога ўспрымання відавочна.

— Гэта — Мікеланджэла, — падкрэсліў рыжабароды.

Я і не заўважыў, што знайта многа часу твару, разглядаючы твары вялікага фларэнцінца. Аб гэтым нагадала мне мая перакладчыца пані Сеса.

— Сіньер, мы тут ужо тры з палавінай гадзіны. Гэтак мы не паглядзім і палавіны таго, што намечлі.

Мы пайшлі з грабніцы Медзічы з незабытым уражаннем ад высокароднага хараста чалавечага духу і цела, якое мы ўбачылі ў творах Мікеланджэла.

Далей разам са мною пайшоў той рыжы мастак. Пераходзіць моцік праз парк Арну і ў ўспомніцкім тут дэсцік звыніў шпалі, калі Бенвенуа Чэліні пачынаў сваю новую дзель. Забяка і цудоўны майстра, ён часта псукаў у доўг халодную сталь свае пшакі.

Рыжабароды горка ўсімхнуўся і сказаў: «Ты шпалі звыніў б тут і дасюль, калі б было за яго біцца».

Мяне гэта аздачыла: як гэта — калі б было за яго?

— Хачанне, — летуценна сцяраў мой мастак, — хачанне драбне, сіньер. Яно робіцца практычнае. Не ведаю, як у вас у савецкіх, а ў нас яно... вельмі мадэрнізаваўся...

Мастак паказаў рукою на ўзбярэжжы і працягнуў: «Вось тут, сіньер, калісьці наш Дантэ спаткаўся з сваёй Беатрычэ. Успыхнула хачанне, што асвіцла вялікі паэтычны гений, роўнага якому не ведае гісторыя літаратуры. Не спрачыхся са мною, сіньер савецкі, роўных Дантэ няма! І як бы хачанца, каб мы сустрэл тут у Фларэнцыі, ці дзе-небудзь у Маскве, кожны сваю Беатрычэ... Талды нават у самы хважны дзень над нам сніла б неба і праменілася сонечнае святло».

Тут мастак расказаў мне легенду, якую пацую, калі надына быў у Палуі. На дзвярах майстэрні скульптара Данатэла выбіты такі надпіс: «О, госпадзі, насенне, якое ты пасяў, я старанна збіраў і склаў разам, каб потым аддаць яго людзям. Дык не судзі мяне жорстка, Данатэла».

— Вось, сіньер, сэнс любові. Абдоруваць людзей...

Я сказаў, што, мабыць, у майстэрні Данатэла вісеў скурны мяшок, куды ён складваў усё зароблены грошы. І кожны вучань, а можа і сусед, мог прыходзіць да яго і браць з мяшка столькі, колькі яму неабходна было на сёняшні дзень. Магчыма, гэта легенда, казай я, але яна прыгожая.

На мосце Беатрычэ мой рыжабароды субсідэнт паказаў сабе заўятым чычэроне-Гідам: ён ведаў кожную падрабязнасць, мог расказаць пра кожную падваротні і кожны магазынік.

Фларэнцыя — сучальны музей. Тут на кожным кроку ажываюць легенды і былі далёкіх часоў. Камень і палатно, мрамур і сценны росіт, помнікі і архітэктурны ансамбль — усё звязана з тым або іншым вядомым у гісторыі культуры імем.

Развіталіся мы з майм чычэроне

ўпэўненай і ўмевай рукі скульптара.

Я не здзіўлена, калі ўбачыў, як у маленькім ўбег і кінуўся на калені перад «Ноччу» адзін рыжабароды Італьянец. Ён доўга стаў на каленях, з глыбокай маўклівай пашанай апусціўшы галаву, і нейкія складаныя пацуючы відны гэта быў шыры, душэўны парты чалавеча...

Потым я і пазнаёміўся з тым рыжабародым. Сказаў яму, што гэтыя бароды ў Еўропе, па-мойму, носяць прыхільны абстрактныя рысы, тыя, каго ў нас лічылі на зываюць «стыліягамі». Праўда, на ім самім, гарнітур быў зусім прыстойны.

Высветлілася, што той рыжабароды мае дацэнне да мастацтва. І ніякі ён не абстрактніст, ён — прыхільны рэалізм. Бароду ён вымушаны быў аддаваць, на тое ёсць свае прычыны.

Сіньер савецкі, гэта я зрабіў з астыжных меркаванняў. У мяне падбародак няўдалы, і палонны я выглядаю нейкім гушарышым. Бародка хавае гэтую загану.

Я засмяўся. Ніколі не думаю, што мяне можа падвесці нейкая стыльная бародка.

— Калі б у мяне была барода Майсея Мікеланджэла, вы адразу падлічылі б мяне за рэаліста, праўда? — запытаў у мяне рыжы фларэнцінец. — І талды не памыліся б! Не трэба спашацца рабіць вывады, сіньер.

Бародак казаў праўду: выгляд чалавеча можа ўвесці ў ўман. Але перад намі быў скульптурны вялікага майстра, якія гаварылі вялікую праўду пра чалавеча. Было мастацтва, якое раскрывала сутнасць чалавеча яго выгладам.

— Гэта — Мікеланджэла, — падкрэсліў рыжабароды.

Я і не заўважыў, што знайта многа часу твару, разглядаючы твары вялікага фларэнцінца. Аб гэтым нагадала мне мая перакладчыца пані Сеса.

— Сіньер, мы тут ужо тры з палавінай гадзіны. Гэтак мы не паглядзім і палавіны таго, што намечлі.

Мы пайшлі з грабніцы Медзічы з незабытым уражаннем ад высокароднага хараста чалавечага духу і цела, якое мы ўбачылі ў творах Мікеланджэла.

Далей разам са мною пайшоў той рыжы мастак. Пераходзіць моцік праз парк Арну і ў ўспомніцкім тут дэсцік звыніў шпалі, калі Бенвенуа Чэліні пачынаў сваю новую дзель. Забяка і цудоўны майстра, ён часта псукаў у доўг халодную сталь свае пшакі.

Рыжабароды горка ўсімхнуўся і сказаў: «Ты шпалі звыніў б тут і дасюль, калі б было за яго біцца».

Мяне гэта аздачыла: як гэта — калі б было за яго?

— Хачанне, — летуценна сцяраў мой мастак, — хачанне драбне, сіньер. Яно робіцца практычнае. Не ведаю, як у вас у савецкіх, а ў нас яно... вельмі мадэрнізаваўся...

Мастак паказаў рукою на ўзбярэжжы і працягнуў: «Вось тут, сіньер, калісьці наш Дантэ спаткаўся з сваёй Беатрычэ. Успыхнула хачанне, што асвіцла вялікі паэтычны гений, роўнага якому не ведае гісторыя літаратуры. Не спрачыхся са мною, сіньер савецкі, роўных Дантэ няма! І як бы хачанца, каб мы сустрэл тут у Фларэнцыі, ці дзе-небудзь у Маскве, кожны сваю Беатрычэ... Талды нават у самы хважны дзень над нам сніла б неба і праменілася сонечнае святло».

Тут мастак расказаў мне легенду, якую пацую, калі надына быў у Палуі. На дзвярах майстэрні скульптара Данатэла выбіты такі надпіс: «О, госпадзі, насенне, якое ты пасяў, я старанна збіраў і склаў разам, каб потым аддаць яго людзям. Дык не судзі мяне жорстка, Данатэла».

— Вось, сіньер, сэнс любові. Абдоруваць людзей...

Я сказаў, што, мабыць, у майстэрні Данатэла вісеў скурны мяшок, куды ён складваў усё зароблены грошы. І кожны вучань, а можа і сусед, мог прыходзіць да яго і браць з мяшка столькі, колькі яму неабходна было на сёняшні дзень. Магчыма, гэта легенда, казай я, але яна прыгожая.

На мосце Беатрычэ мой рыжабароды субсідэнт паказаў сабе заўятым чычэроне-Гідам: ён ведаў кожную падрабязнасць, мог расказаць пра кожную падваротні і кожны магазынік.

Фларэнцыя — сучальны музей. Тут на кожным кроку ажываюць легенды і былі далёкіх часоў. Камень і палатно, мрамур і сценны росіт, помнікі і архітэктурны ансамбль — усё звязана з тым або іншым вядомым у гісторыі культуры імем.

Развіталіся мы з майм чычэроне

на мосце Беатрычэ, калі пані Сеса нагадала мне, што пара ў галерэю Піці.

— О, там вас урадзіў Рафаэль! — усклікнуў рыжабароды. Я яго называў, як ён сказаў, калі знаёміўся, — сіньер Пётра.

Усяго табе добрага, сіньер Пётра з Фларэнцыі, хай сустрэнецца табе ў жыцці твая Беатрычэ...

Рафаэль сапраўды ўражае. Яго мадонна ў галерэі Піці нагадала мне славуітую Сікцінскаю мадонну. Відаць, мастака вабіў пшакі тып жаночага характара. Ён паказвае яго ў розных варыянтах, не паўтараючыся. Ён у яго ўсюды, які свосасаблівы лейтываў творчасці. Гэта адчуваецца і ў рымскіх роспісах, і ў роспісе «Амур і Псіхэя», і ў партрэце Фарнарына, і ў «Святой мадонне»... Мабыць, такая жанчына акрыляла творчы парты мадонна, рабіла яго вока зыркні, як арлана, а руцэ надавала ўзлэўную лёгкасць.

Трагічная адзінота і напружанае пытанне адчуваецца ў «Партрэце Італія Рымінальды» Тычына ў галерэі Піці.

Незвычайна блізка да гледача «Мадонна з доўгай шыйя» Парміджана. Яго здзіўляючыя сцвяценні і адчуванальныя формы на гэтай рабоце вельмі відны. Але пераважна да гледача толькі ўдзяна. На самай справе Парміджана падкрэслівае адчуванасць свае мадонны да людзей, яе выключнасць.

Так у творах мастацтва выступаюць розныя тыпы і характары, рознае стаўленне да аб'екта твора з боку мастака. Пераходзіць ад каршыні да каршыні і перад тым — то аблічча завеснага зуртала, то хітраваты амур, то найўня душа дзівучыня, якая тужыць па хачанні, то добрая маці... Добра і ўсё ўсвабляюцца на палатнах з рэалістычнай глыбінёй.

Наступны дзень я прысвятлю перлу Фларэнцыі — галерэі Уфіцы. Я не буду тут гаварыць пра жыццё, мяне як скульптара ўлад на кікала да сабе Венера Медзіцыйская. Да яе я спышаўся сонечным ранкам, калі на сінэй вадзе бегалі залатыя разводы і тысячы блікаў травалат і на мосце Беатрычэ і на прыбярэжных будынках.

Венеры Медзіцыйскаю мы ведаем па гіпсавых зліпках, што ў Маскве і ў Ленінградзе, але ў Уфіцы яна і знамае і разам з тым нечаканая. Мёртвы гіпс не можа перадаць усёга хараста артыпала.

Тут мрамур — гаворыць! Венера Медзіцыйская ў Фларэнцыі жыла. Далікатныя плечы яе раптам паварочваюцца ўсвабленнем сарамліва. У іх ёсць рух, жэст. І ён вельмі красамуны. Хтосьці з мудрых казаў, што толькі жыццё не ведаючы пацуюча сору. А тут я сказаў бы, што найбольш яркі паказ у мастацтва пацуюча сору — гэта Венера Медзіцыйская. Яна — усвабленне чалавечай сарамліваці, у самым высакародным і ўзвышаным значэнні гэтага слова.

Каб гэтак перадаць і цудоўную прыгожасць і ўнутраную сутнасць характара, як гэта зрабіў аўтар статуі, трэба ведаць данатэла ведаль жаночае цела і лчу, што ў багачці іду і ў мастацкай закончанасці гэтая статуя не ўступнае Венеры Капіталійскай, якая ў Рыме лічыцца пераўзвышанай. Але воль трапіць у Фларэнцыю — і тутэйшая Венера можа засланіць сваю рымскую канкурэнтку.

У галерэі Уфіцы ёсць палатно «Амур ігрые на гітары» работы Роса Фіранцыя. Я падумаў, што яго варта было б перапісаць ў асобніку да Венера Медзіцыйскай і павесці насупраць. Гэтая Венера заслугоўвае, каб у навар яе складалі песні каханні і захалленні.

Калі доўга глядзіш на яе, талды ўзнікае дзіўнае пацуюць: здаецца, воль-вось яна сядзе са сваёй месяці і, пасарамліўшы талды, хто глядзіць на яе, схаванца з чужых вачэй, цудоўна прыгожая і сарамлівая.

У галерэі Уфіцы ёсць і менш сарамлівае Венеры — гэта два твары Тычына, прычым адзін з іх, «Венера Урбінскай», вельмі падобны да кампазіцыі Джарджоне, нават адна рука паўтарае ў Тычына жэст Венеры ў Джарджоне. Мяккасцю каларыту і нейкім замалаваным захалленнем вызначаецца «Венера, народжаная з ракавіны» Ваціцалі. Гэта ўсім цудоўныя твары, толькі ва ўсім гэтым «лдунаючы» жывае больш звяртаецца увагу на тое, што мастак, падобна Рафаэлю ў партрэце Фарнарына, стараўся паказаць зменлівае жыццё і хараста імгненна. Гэта хутчэй вершы ў жывае, чым раманы, як гэта можна сказаць пра палатно Рабрана або Ван-Дойка, дзе выступаюць складаныя характары і складаныя лёсы людзей.

Я падумаў, што не варта было б змяшчаць побач твары Тычына і Рабрана, напрыклад, з палатнамі Рабрана. Яны супрацьчады адны адным, ім несна побач. Калі

ГОСЦІ З ЮНЕСКО У МІНСКУ

На працягу двух дзён у Мінску знаходзіліся наместні Генеральнага дырэктара ЮНЕСКО пан М. Адзісешыа з жоюкаю, а таксама наместні дырэктара дэпартаменту ЮНЕСКО па прымяненню навуцы ў інтарэсах развіцця пан А. Шоэб.

Пан Адзісешыа быў прыняты наместнікам Старэйшага Савета Міністраў БССР І. Ф. Клімавым і меў з ім працяглы гутарку, у ходзе якой былі падрабозна абмеркаваны пытанні пашырэння супрацоўніцтва паміж БССР і ЮНЕСКО, больш актыўнага ўдзелу ЮНЕСКО ў папулярызацыі дасягненняў культуры і навуцы Беларускай ССР, выкарыстання Беларускай спецыялістаў у якасці экспертаў ЮНЕСКО ў краінах Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі.

Пан Адзісешыа сустраўся з групай беларускіх спецыялістаў, рэкамендаваных для работы ў якасці экспертаў ЮНЕСКО. Намеснік Генеральнага дырэктара ЮНЕСКО адзначыў высокую ўзровень падрыхтоўкі нашых спецыялістаў і запэўніў, што ЮНЕСКО прыме ўсе захады для таго, каб у самай блізкай час накіраваць Беларускай спецыялістаў у краіны, якія развіваюцца, для аказання ім дапамогі ў развіцці культуры, навуцы і асветы.

Госці пазнаёміліся з выдатнымі мастацкімі Мінска, наведалі Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт імя Ул. І. Леніна і Беларускае політэхнічнае інстытут, дзе падрабозна ацанілі сістэму падрыхтоўкі кадраў і тэхнічнай базы. Апроч таго, яны пабывалі на гадзінічківым заводзе і ў Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, які зрабіў на іх вялікае ўражанне. Гасцям былі паказаны дакументальныя фільмы аб Беларускай ССР.

Жоюка пана Адзісешыа зрабіла таксама паездку на Мінскае мора і наведала адзін з дзіцячых садоў Мінска.

У інтэрв'ю з работнікамі друку пана Адзісешыа выказаў задавальненне вынікмі сваёй візіту ў Мінск і падкрэсліў, што на яго вялікае ўражанне зрабіла мноства ўстаноў культуры ў горадзе і клопаты аб жыцці і быцце насельніцтва. «Адным з цудаў у з'яўленца хутка аднаўленне Мінска пасля жэліваў разбурэнняў», — сказаў ён.

Камісія БССР па справах ЮНЕСКО наладзіла снеданне ў гонар пана Адзісешыа і яго спадарожнікаў. Снеданне прайшло ў цёплай, прыязнай абстаноўцы.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

На здымку — пан М. Адзісешыа з жоюкаю на Мінскім гадзінічківым заводзе.

МУЗЕЙ Я. КОЛАСА У ПАВІЛЬНІСЕ

Доўгі час у малюнічым прыгарадзе Вільнюса — Павільнісе жыў і працаваў народны паэт Беларусі Якуб Колас. У Вільнюсе шчыра захаваўся дакументы, рэчы, звязаныя з жыццём паэта, яго літаратурнай і рэвалюцыйнай дзейнасцю. Таму вільнюскія выхаванцы зрабілі мемарыяльны музей Я. Коласа. І вось надыта ў Павільнісе музей быў адкрыты. Працуе ён на грамадскіх асновах. Экспазіцыя музея падрыхтавалі супрацоўнікі мемарыяльнага музея А. С. Пущына ў Вільнюсе ў садружнасці з работнікамі музея Я. Коласа ў Мінску, а аформіў яе літоўскі архітэктар В. Баранка. У музеі сабраны шмат докумен-

таў, фотакопіі, рукапісы, фатаграфіі, якія расказваюць пра жыццё паэта з Вільнюсам, пра яго сабродства з паэтам Літвы. Сярод дакументаў — знойдзеныя ў Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве Літоўскай ССР рэшэнне Вільнюскай судовай палаты аб асуджэнні за рэвалюцыйную дзейнасць Я. Коласа на тры гады турмынага змешчэння. Экспазіцыя кнігі Я. Коласа, выдадзеныя ў Вільнюсе, фатакопія ноты оперы вільнюскага кампазітара К. Галюскага па пэсьме «Сымон-музыка», рукапісы пераказу вяршы Я. Коласа на літоўскую мову, зробленыя многімі літоўскімі паэтам і іншымі матэрыяламі.

А. ГРЫШКЕНАС.

г. Вільнюс.

г. Вільнюс.